

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av elmarknadslagen och lagen om ett jämförelseverktyg för elleveransavtal

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av elmarknadslagen och lagen om ett jämförelseverktyg för elleveransavtal (RP 197/2024 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Ekonomiutskottet (EkUB 4/2025 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av elmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i elmarknadslagen (588/2013) 3 § 5 punkten, den svenska språkdräkten i 3 § 21 d-punkten, 13 § 2 mom. 1, 2 och 2 a-punkten, 16 § 2 mom., 19 § 2 mom. 5 punkten, 20 § 1 och 3 mom., 21 b § 2 mom., 49 a § 1 mom. 9 punkten, 54 §, 62 § 1 mom., 84 § 2 mom. 1 punkten, 87 § 1 mom. och 103 § 1 mom.,

av dem 3 § 5 punkten, den svenska språkdräkten i 3 § 21 d-punkten, 20 § 1 mom., 21 b § 2 mom. och 84 § 2 mom. 1 punkten sådana de lyder i lag 497/2023, 13 § 2 mom. 2 a-punkten och 19 § 2 mom. 5 punkten sådana de lyder i lag 730/2021, 49 a § 1 mom. 9 punkten sådan den lyder i lag 108/2019 och 62 § 1 mom. sådant det lyder i lag / , samt

fogas till 3 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1430/2014, 108/2019, 730/2021, 891/2021 och 497/2023, nya 32 b- och 38 a-punkter, till 49 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 108/2019, en ny 10 punkt, till lagen nya 54 a—54 c och 65 b §, till 86 a §, sådan den lyder i lag 108/2019, ett nytt 2 mom., till 87 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 108/2019, 695/2022 och 497/2023, ett nytt 6 mom., till lagen nya 92 a och 99 a § och till 105 c §, sådan den lyder i lag 497/2023, ett nytt 4 mom. som följer:

Riksdagens svar RSV 26/2025 rd

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

5) *anslutningsledning* en enhetlig helhet som består av en elledning och andra elanläggningar och elutrustningar som behövs för anslutning till elnätet och genom vilken till elnätet för en eller flera abonnenter ansluts

- a) ett eldriftsobjekt,
- b) en eller flera till varandra kopplade energilagringsanläggningar,
- c) ett eller flera kraftverk,
- d) ett eller flera kraftverk och en eller flera till dem kopplade energilagringsanläggningar,

21 d) *energilagringsanläggning* och *ellager*, i fråga om elnätet, en anläggning i elsystemet där energi lagras,

32 b) *tidsbegränsat avtal om försäljning av el med fast pris* ett avtal om försäljning av el mellan en elleverantör och en slutförbrukare genom vilket samma pris och samma andra avtalsvillkor garanteras för den tid avtalet gäller, men där det i det fasta priset kan tas in ett flexibelt element där priset varierar och där ändringar i den faktura det resulterar i endast kan bero på skatter och avgifter och andra motsvarande faktorer som elleverantören inte har fastställt,

38 a) *uppsägningsavgift för avtal* varje typ av avgift som elleverantören eller en elmarknads-part som bedriver aggregering kan ta ut hos kunden för uppsägning i strid med avtalsvillkoren av ett tidsbegränsat elförsäljningsavtal eller tjänsteavtal,

13 §

Byggande av distributionsnät

Andra får bygga distributionsnät på ansvarsområdet, om

1) det är fråga om en anslutningsledning eller reservmatningsförbindelse genom vilken ett eldriftsobjekt eller en eller flera till varandra kopplade energilagringsanläggningar ansluts till distributionsnätsinnehavarens elnät på ansvarsområdet,

2) det är fråga om en anslutningsledning eller reservmatningsförbindelse genom vilken ett eller flera kraftverk, eller ett eller flera kraftverk och en eller flera till dem kopplade energilagringsanläggningar ansluts till distributionsnätsinnehavarens eller någon annan nätinnehavares elnät på ansvarsområdet,

2 a) det är fråga om en direktledning genom vilken småskalig elproduktion ansluts till ett eldriftsobjekt eller till en fastighets eller motsvarande fastighetsgrupps nät,

Riksdagens svar RSv 26/2025 rd

16 §

Beviljande av projekttillstånd

Om ansökan inte gäller en elledning som överskrider riksgränsen, ska projekttillstånd trots bestämmelserna i 1 mom. beviljas för

1) en anslutningsledning genom vilken ett eldriftsobjekt, en eller flera till varandra kopplade energilagringssystem, ett eller flera kraftverk, eller ett eller flera kraftverk och en eller flera till dem kopplade energilagringssystem ansluts till närmaste elnät med en nominell spänning på minst 110 kilovolt,

2) en elledning som en distributionsnätinnehavare bygger inom sitt ansvarsområde eller från sitt ansvarsområde, om elledningen förenar delar av distributionsnätinnehavarens elnät med varandra eller distributionsnätinnehavarens elnät med ett annat elnät.

19 §

Skyldighet att utveckla nätet

Elnätet ska planeras, byggas och upprätthållas så att

5) eldriftsobjekt, kraftverk och energilagringssystem som uppfyller kraven kan anslutas till elnätet,

20 §

Anslutningsskyldighet

Nätinnehavaren ska på begäran och mot skälig ersättning till sitt elnät ansluta de eldriftsobjekt, kraftverk och energilagringssystem inom sitt verksamhetsområde som uppfyller de tekniska kraven. Anslutningsvillkoren och de tekniska kraven ska vara öppna, objektiva och icke-diskriminerande och beakta elsystemets driftsäkerhet och effektivitet.

Anslutningen till elnätet ska, med beaktande av abonnentens skäliga behov och de investeringar i elnätet som behövs för att koppla anslutningen, ske inom en skälig tid från det att anslutningsavtalet ingåtts. En skälig anslutningstid får överskrida 24 månader i stamnätet och högspänningsdistributionsnätet och sex månader i distributionsnätet endast om det behövs på grund av anslutningens omfattning och tekniska genomförande eller om det finns andra särskilda skäl till det.

Riksdagens svar RSV 26/2025 rd

21 b §

Genomförande av tillgång till elnät

En nätinnehavare ska på begäran till abonnenten lämna ett anbud om anslutning till elnätet samt till nätanvändare, innehavare av energilagringsanläggningar och kunder ett anbud om överförings- och distributionstjänster för el. I anbudet om anslutning ska anges de tekniska kraven för anslutning samt på begäran från abonnenten ges en omfattande och tillräckligt detaljerad uppskattning av anslutningskostnaderna och en bedömning av när anslutningen kan levereras.

49 a §

Centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren svarar inom sitt ansvarsområde för ordandet av det centraliserade informationsutbyte och den centraliserade informationshantering som marknadsprocesserna för den elhandel som bedrivs i distributionsnäten förutsätter samt för balansavräkningen i distributionsnäten (*centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln*). De centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln omfattar

9) förvaltning av gränssnittet för styrning av belastningen samt förvaltning och förmedling av uppgifter som hänför sig till marknadsbaserad styrning av belastningen för slutförbrukaren,

10) bevarande av de uppgifter som gäller tjänsterna enligt 1—9 punkten.

54 §

Tidsfördelning och prisstruktur i fråga om eldistributionstjänster

Distributionsnätsinnehavaren ska erbjuda sina distributionsnätsanvändare eldistributionsprodukter med olika tidsfördelningar och prisstrukturer och som motsvarar användarnas behov.

Prisstrukturen för distributionsavgiften för eldistributionsprodukter kan bestå av en grundavgift, energiavgift och effektagift. För slutförbrukare vars eldriftsställe är utrustat med huvudsäkringar på över 3 x 63 ampere kan distributionsavgiften också innehålla komponenten reaktiv effekt. Energimyndigheten kan meddela i artikel 18 i elhandelsförordningen avsedda närmare bestämmelser om nationella grunder för bestämmande av effektagiften och tidsfördelningen och om andra strukturer för eldistributionstjänsters avgiftskomponenter.

Riksdagens svar RSV 26/2025 rd

54 a §

Integrering av elektromobilitet i distributionsnätet

Distributionsnätsinnehavaren ska på ett icke-diskriminerande sätt och för att främja integreringen av elektromobilitet i distributionsnätet samarbeta med företag som äger, utvecklar, använder eller förvaltar laddningsstationer för elfordon.

54 b §

Information om distributionsnätsinnehavarens tillgängliga kapacitet

Distributionsnätsinnehavaren ska med tre månaders mellanrum på sin webbplats offentliggöra tydliga och transparenta uppgifter om den kapacitet i distributionsnätsinnehavarens distributionsnät och högspänningsdistributionsnät som finns tillgänglig för nya begäranden om anslutning samt grunderna för hur denna kapacitet beräknas. Den tillgängliga kapaciteten ska med beaktande av befintliga och potentiella nätanvändares behov uttryckas med tillräcklig geografisk exakthet, om offentliggörandet inte äventyrar den allmänna säkerheten eller uppgifternas konfidentialitet. Vid offentliggörandet ska det informeras om möjligheten till flexibel anslutning i områden med överbelastning.

54 c §

Behandling av en beställning av anslutning i distributionsnätet

Abonnenten kan be distributionsnätsinnehavaren om anslutning till nätet och lämna det behövliga material som hänför sig till det i elektronisk form.

Distributionsnätsinnehavaren ska ge abonnenten tydlig och transparent information om läget i fråga om och behandlingen av begäran om anslutning tre månader efter det att anslutningen beställts. En uppdatering av denna information ska ges till abonnenten med tre månaders mellanrum till dess att begäran om anslutning har behandlats slutligt.

62 §

Specialbestämmelser som gäller slutna distributionsnät

På slutna distributionsnät och deras innehavare tillämpas inte 23, 23 a och 26 a §, 27 § 3 mom., 28, 29, 29 b, 50—52, 52 a, 53, 53 a, 54, 54 a—54 c, 55, 56, 56 a, 58 och 59 § och 61 a § 2 mom.

Riksdagens svar RSv 26/2025 rd

7 kap.

Elproduktion och efterfrågeflexibilitet

65 b §

Marknadsbaserad styrning av belastningen för slutförbrukare i distributionsnätet

Om eldriftsstället i distributionsnätet uppfyller de tekniska kraven kan slutförbrukaren befullmäktiga en detaljförsäljare eller någon annan part på elmarknaden att ge instruktioner för styrningen av slutförbrukarens belastning via ett gränssnitt för styrning av belastningen som upprätthålls av enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln. Fullmakten görs, ändras och återkallas genom ett meddelande från slutförbrukaren till enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln. Ett avtal om en tjänst för styrning av belastningen mellan slutförbrukaren och en tillhandahållare av en marknadsbaserad tjänst för styrning av belastningen förutsätter inte samtycke av distributionsnätsinnehavaren, slutförbrukarens detaljförsäljare eller någon annan part på elmarknaden.

Distributionsnätsinnehavaren ska för ordnandet av marknadsbaserad styrning av belastningen ge den part på elmarknaden som slutförbrukaren i enlighet med 1 mom. har befullmäktigat tillträde till styrning av slutförbrukarens fjärrmättningsapparatus relä för styrning av belastningen. Distributionsnätsinnehavaren ska möjliggöra anslutning av slutförbrukarens belastning och utrustning till reläet för styrning av belastningen.

Distributionsnätsinnehavaren har trots en fullmakt enligt 1 mom. rätt att vid behov använda reläet för styrning av belastningen vid störningar i elnätet under normala förhållanden, i situationer med elbrist, under i beredskapslagen avsedda undantagsförhållanden eller om det är uppenbart att den marknadsbaserade styrningen av slutförbrukarens belastning äventyrar elnätets driftssäkerhet.

Om slutförbrukaren inte gör en fullmakt enligt 1 mom., ska distributionsnätsinnehavaren fortsätta att genomföra den belastningsstyrning som redan varit i bruk hos slutförbrukaren i enlighet med slutförbrukarens nättjänstprodukt eller det avtal som ingåtts med slutförbrukaren. När det befullmäktigande som avses i 1 mom. upphör ska slutförbrukarens nätinnehavare för styrning av belastningen aktivera styrningen av belastningen i enlighet med slutförbrukarens nättjänstprodukt eller något annat genomförande av belastningsstyrning som avtalats med slutförbrukaren, om inte slutförbrukaren gör en ny fullmakt.

Närmare bestämmelser om genomförandet av funktionen för styrning av belastningen och det informationsutbyte som krävs för den får utfärdas genom förordning av statsrådet.

84 §

Kapitlets tillämpningsområde och definitioner

I detta kapitel avses med

1) *anslutningsavtal* ett avtal mellan distributionsnätsinnehavaren och ägaren eller innehavaren av ett eldriftsobjekt (*abonment*) om att eldriftsobjektet ska anslutas till ett distributionsnät med en

Riksdagens svar RSV 26/2025 rd

nominell spänning på högst 20 kilovolt; om anslutningsavtalet överförs på någon annan, tillämpas bestämmelserna om abonnenter på denna mottagare,

86 a §

Uppgifter som begärs av slutförbrukaren innan avtal ingås

Om uppgifterna ändras ska slutförbrukaren själv meddela sin nya faktureringsadress, om den är en annan än eldriftsställets adress.

87 §

Ingående av avtal

Ett anslutningsavtal ska ingås skriftligen och utan obefogat dröjsmål efter det att nätinnehavaren har tagit emot anslutningsbeställningen och de uppgifter om abonnentens elanläggningar som anslutningen förutsätter. Distributionsnätinnehavaren får inte åberopa ett villkor som inte finns i anslutningsavtalet eller om vilket det inte annars har överenskommit skriftligen.

Om ett elförsäljningsavtal har ingåtts med en konsument vid sådan hemförsäljning eller distansförsäljning som avses i 6 kap. i konsumentskyddslagen eller på något annat sätt utanför detaljförsäljarens fasta driftställe, ska elleveransen enligt avtalet inledas senast 90 dygn från det att avtalet ingicks. Om elleveransen inte kan inledas inom 90 dygn från det att avtalet ingicks, förfaller avtalet. Efter att ha fått kännedom om att elleveransen inte kan inledas inom 90 dygn från det att avtalet ingicks ska detaljförsäljaren utan dröjsmål underrätta konsumenten om att avtalet förfaller. Avgifter som baserar sig på avtalet får inte tas ut hos konsumenten innan elleveransen inleds. Vad som föreskrivs ovan i detta moment tillämpas inte, om konsumenten på eget initiativ har kontaktat näringsidkaren eller om näringsidkaren har kontaktat konsumenten på dennes uttryckliga begäran för att ingå ett sådant elförsäljningsavtal enligt vilket elleveransen inleds mer än 90 dygn från det att avtalet ingicks.

92 a §

Avgift för uppsägning av elförsäljningsavtal och aggregeringsavtal

Om slutförbrukaren genom att säga upp ett tidsbegränsat elförsäljningsavtal eller aggregeringsavtal bryter mot avtalet, får det tas ut en avgift för uppsägningen endast om det har avtalats om detta i avtalet.

Avgiften ska vara proportionell och får inte överstiga de direkta ekonomiska förluster som uppsägningen av avtalet föranleder detaljförsäljaren eller aggregatorn. Detaljförsäljaren eller aggregatorn har bevisbördan för de direkta ekonomiska förlusterna.

Om det inte har avtalats att uppsägningsavgiften uppgår till ett visst belopp, ska grunderna för bestämmandet av uppsägningsavgiften anges i avtalsvillkoren. Detaljförsäljaren ska på begäran

Riksdagens svar RSV 26/2025 rd

utan dröjsmål och avgiftsfritt ge slutförbrukaren entydig information om uppsägningsavgiftens storlek i det aktuella fallet innan avtalet sägs upp.

Avvikelse från bestämmelserna i denna paragraf får inte genom avtal göras till nackdel för slutförbrukaren.

99 a §

Behandling av kundklagomål

Slutförbrukaren ska ha rätt till en god standard i fråga om behandlingen av klagomål som gäller eldistribution och andra nättjänster, elleverans samt aggregering. En distributionsnätinnehavare, detaljförsäljare och aggregator ska hantera klagomål på ett enkelt, rättvist och snabbt sätt.

103 §

Avbrott i eldistributionen eller elleveransen av skäl som beror på slutförbrukaren

Eldistributionen eller elleveransen kan avbrytas om slutförbrukaren i väsentlig grad har försummat att betala avgifterna till distributionsnätinnehavaren eller detaljförsäljaren eller annars väsentligt har brutit mot sina förpliktelser enligt avtalet. Innan eldistributionen eller elleveransen avbryts ska en skriftlig anmärkning om betalningsförsummelsen eller något annat avtalsbrott sändas till slutförbrukaren och därefter tidigast två veckor efter att anmärkningen har sänts en separat varning om att distributionen eller leveransen kommer att avbrytas. Anmärkning om betalningsförsummelse och varning om avbrott får göras också på något annat varaktigt sätt, om slutförbrukaren separat skriftligen eller elektroniskt har gett sitt samtycke till detta och leverantören med tillräcklig noggrannhet försäkrar sig om att anmärkningen eller varningen verkligen når slutförbrukaren. I en varning som sänds till en konsument ska det nämnas hur konsumenten ska gå till väga för att kunna åberopa de rättigheter som nämns i denna paragraf och också ges anvisningar om hur konsumenten kan reda ut ärendet och finna alternativa betalningssätt. Eldistributionen eller elleveransen får avbrytas tidigast fem veckor efter det att avgiften har förfallit till betalning eller något annat avtalsbrott första gången har meddelats slutförbrukaren och avtalsbrottet inte har avhjälpits i tid före den tidpunkt då eldistributionen eller elleveransen enligt varningen kommer att avbrytas.

— — — — —

Riksdagens svar RSv 26/2025 rd

13 a kap.

Fakturerering

105 c §

Faktureringsuppgifter

Om slutförbrukarens elleverans och distributionstjänst faktureras med en och samma faktura ska i de uppgifter som avses i 1 mom. 1, 2 och 4—6 punkten specificeras vilka uppgifter som gäller distributionsnätsinnehavaren och detaljförsäljaren och deras fordringar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 49 a § 1 mom. 9 och 10 punkt, 65 b §, 86 a § 2 mom. och 105 c § 4 mom. träder dock i kraft först den 1 september 2026.

Bestämmelserna i 92 a § i denna lag tillämpas inte på avtal som ingåtts före lagens ikraftträdande.

Lag

om ändring av lagen om ett jämförelseverktyg för elleveransavtal

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om ett jämförelseverktyg för elleveransavtal (498/2023) 1 §, 2 § 4 punkten samt 5 och 8 §, samt
fogas till 2 § en ny 5 punkt som följer:

1 §

Jämförelseverktyg för elleveransavtal

Energimyndigheten ska upprätthålla en webbplats med vars hjälp slutkunder kan jämföra de elleveransavtal detaljförsäljare erbjuder, inklusive elleveransavtal med dynamiska priser, och detaljförsäljares köpeanbud för den el som slutkunderna själva producerar.

Riksdagens svar RSv 26/2025 rd

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

4) *avtal med dynamiska elpriser* ett avtal om leverans av el mellan en detaljförsäljare och en slutkund som återspeglar prisförändringar på spotmarknaderna, inbegripet dagen före- och intradagsmarknaderna, med intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

5) *slutkund som använder egenproducerad förnybar energi* en slutkund som är verksam inom den egna på ett avgränsat område belägna fastigheten och som producerar förnybar el för egen användning och som får lagra eller sälja egenproducerad förnybar el, förutsatt att denna verksamhet för andra slutkunder än konsumenter som använder egenproducerad förnybar energi inte är slutkundens primära kommersiella verksamhet eller yrkesverksamhet.

5 §

Anmälningsskyldighet för detaljförsäljare

En detaljförsäljare som registrerat sig för jämförelseverktyget ska meddela Energimyndigheten de priser och villkor för detaljförsäljning, eller om det är fråga om ett elleveransavtal med dynamiska priser eller något annat elförsäljningsavtal som bygger på en variabel storhet, de grunder för hur priserna bestäms enligt vilka detaljförsäljaren säljer eller tillhandahåller el till konsumenter och slutkunder med en förväntad årsförbrukning under 100 000 kilowattimmar.

En i 1 mom. avsedd detaljförsäljare ska meddela Energimyndigheten inköpspriserna eller grunderna för fastställandet av inköpspriset samt andra villkor utifrån vilka detaljförsäljaren erbjuder sig att köpa el som matats in i nätet av en slutkund som använder egenproducerad förnybar energi.

Anmälan får inte innehålla någon sådan osann eller vilseledande information som avses i 2 kap. 6 § i konsumentskyddslagen (38/1978), som kan leda till att konsumenten eller slutkunden fattar ett sådant köpbeslut som han eller hon annars inte skulle ha fattat.

Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter om priser för detaljförsäljning och inköpspriser eller grunderna för hur priserna bestäms samt om andra villkor för avtalen som ska ges in till myndigheten, hur uppgifterna ska specificeras och hur de ska lämnas.

8 §

Publiceringsförbud för viss tid

Energimyndigheten kan besluta om publiceringsförbud i jämförelseverktyget för en viss tid om högst sex månader för elleveransavtal som en detaljförsäljare erbjuder eller för köpeanbud som avses i 5 § 2 mom. En förutsättning för publiceringsförbud är att detaljförsäljaren upprepade gånger till jämförelseverktyget har lämnat sådana osanna eller vilseledande uppgifter som avses i 5 § 3 mom. om elleveransavtal som detaljförsäljaren erbjuder. Energimyndigheten ska innan ett publiceringsförbud meddelas varna detaljförsäljaren för att dess verksamhet kan leda till att ett

Riksdagens svar RSv 26/2025 rd

publiceringsförbud meddelas om detaljförsäljaren fortsätter med sådan verksamhet som utgör en förutsättning för ett publiceringsförbud för viss tid.

Energimyndigheten kan begära ett utlåtande av konsumentombudsmannen över en detaljförsäljares verksamhet innan detaljförsäljaren meddelas en varning eller ett publiceringsförbud.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors 28.3.2025

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare